

ORÁLNÍ HISTORIE

Marie Barešová
marie.baresova@nfa.cz

Orální historie jako metoda

- ▶ **poznání minulosti prostřednictvím osobních vzpomínek a příběhu pamětníků**
 - ▶ **jedna z metod historiografie**
získání nových poznatků na základě sdělení osob, jež byly účastníky či svědky určité události, procesu, nebo doby, které badatel/ka zkoumá, nebo osob, jejichž individuální prožitky, postoje a názory mohou obohatit badatelovo poznání o nich samých, nebo o zkoumaném problému
 - ▶ **historické události nebo období dějin**
místní komunity, etnické skupiny, LGBTQIA+
-

Orální historie jako metoda

- ▶ **zdroje mimo tzv. velké dějiny**
 - malé dějiny
 - bezdějinné vrstvy společnosti
 - dějiny psané zdola
 - rozměr každodennosti
 - ▶ **životopisné i tematické vyprávění**
 - ▶ **setkání tazatele/ky a narátora/ky**
tazatel/ka přímý podíl na tvorbě primárního pramene
- přizpůsobení se situaci
- + produkčně nenáročné
 - fyzicky a psychicky vyčerpávající
-

Orální historie jako metoda

- ▶ **kvalitativní metoda výzkumu**

?

- ▶ **metodologie vedení rozhovoru**
x žurnalistické interview
 - ▶ **eticko-právní zacházení**
 - ▶ **budoucnost psaní historie v digitálním věku?**
-

Orální historie jako metoda

- ▶ **kvalitativní metoda výzkumu**
 - data
 - pozice výzkumníka
 - ? zaměření
 - teorie
 - platnost
 - ▶ **metodologie vedení rozhovoru**
x žurnalistické interview
 - ▶ **eticko-právní zacházení**
 - ▶ **budoucnost psaní historie v digitálním věku?**
-

Orálně-historické interview

- ▶ vypracování projektu
- ▶ příprava rozhovoru
- ▶ výběr narátorů
- ▶ kontaktování narátorů
- ▶ místo rozhovoru
- ▶ příprava techniky
- ▶ vedení rozhovoru
- ▶ záznam / protokol o rozhovoru

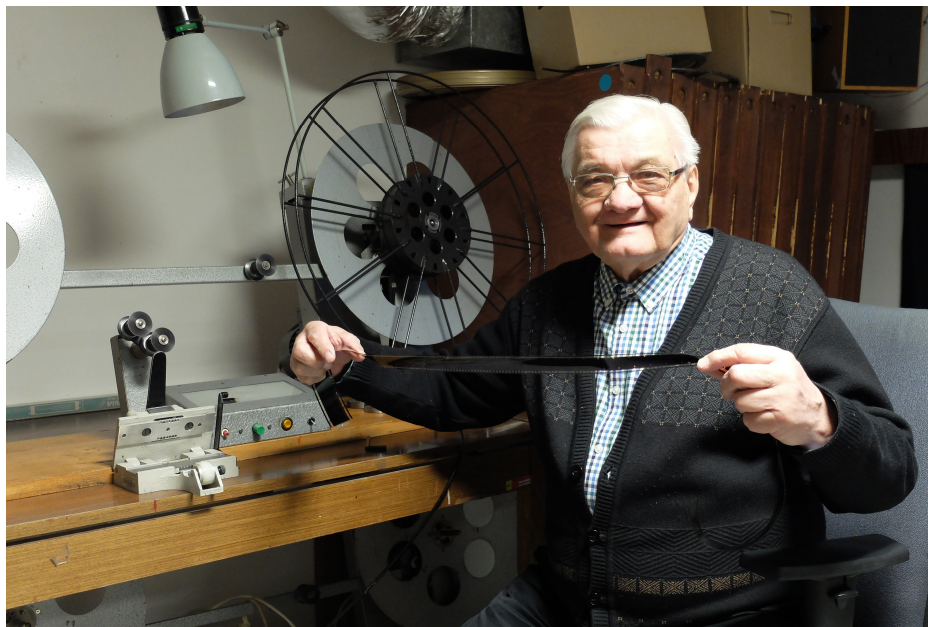

Česká orální historie

- ▶ **Česká asociace orální historie**
 - ▶ **Centrum orální historie USD AV ČR**
vědecké pracoviště
 - ▶ **Post Bellum**
nezisková organizace
projekt Paměť národa
 - ▶ **Divadelní ústav**
USC Shoah Foundation
Židovské muzeum v Praze
-

Orální historie ve filmové vědě

- ▶ **oblasti výzkumu**
diváctví
fanouškovství
chození do kina
recepční studia
televizní studia
- ▶ **konkrétní výstupy**
FIAF
Filmové Brno
- ▶ **Historie kin**
Vladimír Bednář

Orální historie v Národním filmovém archivu

► Sbíрка zvukových záznamů

původní i přejeté záznamy

90% životopisné, příp. tematické rozhovory

1500 rozhovorů

800 narátorů/ek

► původní i přejeté záznamy

10% přednášky, konference,

lektorské úvody, komentáře k projekci...

Orální historie v Národním filmovém archivu

- ▶ **projekty, tematické celky i jednotlivé rozhovory**
amatérský film
animovaný film
filmové kluby
kina
Laterna magika
SPŠF Čimelice
- ▶ **sbírkotvorná činnost
vs projektové účely**
uložení → evidence → popis → přepis
(→ zpřístupnění)
- ▶ **Generace normalizace**
Moris Issa

Orální historie v Národním filmovém archivu

- ▶ **17 druhů nosičů se zvukovými (a audiovizuálními) záznamy**
magnetofonové pásky, audiokazety, videokazety, CD, DVD, DV, minidisky...
 - ▶ **digitalizace**
wav/mp3
digital born od cca 2008
 - ▶ **přepisy**
textové soubory MS Word
 - ▶ **studijní a badatelské využití**
prezenční zpřístupnění přepisů v badatelně
→ bakalářské, magisterské, doktorské... práce
- zpracování, zpřístupnění
-
- ```
graph LR; A[digitalizace] --> C[zpracování, zpřístupnění]; B[přepisy] --> C;
```

# Výběrová sekundární literatura

---

- ▶ BRYSON, Anna a MCCONVILLE, Sean. *The Routledge guide to interviewing: oral history, social enquiry and investigation*. First published. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2014.
  - ▶ MÜCKE, Pavel. *Místa paměti druhé světové války*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2014.
  - ▶ NOSKOVÁ, Jana a ČERMÁKOVÁ, Jana. *"Měla jsem moc krásné dětství." Vzpomínky německých obyvatel Brna na dětství a mládí ve 20. až 40. letech 20. století*. Vyd. 1. Brno: Etnologický ústav AV ČR, 2013.
  - ▶ NOSKOVÁ, Jana. *Biografická metoda a metoda orální historie. Na příkladu výzkumu každodenního života v socialismu*. Vyd. 1. Brno: Etnologický ústav AV ČR Praha, 2014.
  - ▶ RITCHIE, Donald A. *Doing oral history*. Third edition. New York, NY: Oxford University Press, 2015.
  - ▶ VANĚK, Miroslav. *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2004.
  - ▶ VANĚK, Miroslav, ed. *Mocní? a Bezmocní? Politické elity a disent v období tzv. normalizace: interpretační studie životopisných interview*. Vyd. 1. Praha: Prostor, 2006.
-

# Výběrová sekundární literatura

---

- ▶ VANĚK, Miroslav, MÜCKE, Pavel a PELIKÁNOVÁ, Hana. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007.
  - ▶ VANĚK, Miroslav, ed. *Obyčejní lidé--?!: pohled do života tzv. mlčící většiny: životopisná vyprávění příslušníků dělnických profesí a intelligence*. Praha: Academia, 2009.
  - ▶ VANĚK, Miroslav, ed. a KRÁTKÁ, Lenka, ed. *Příběhy (ne)obyčejných profesí: česká společnost v období tzv. normalizace a transformace*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014.
  - ▶ VANĚK, Miroslav a MÜCKE, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. 2., přepracované vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015.
  - ▶ WELZER, Harald, MOLLER, Sabine a TSCHUGGNALL, Karoline. *"Můj děda nebyl nácek": nacismus a holocaust v rodinné paměti*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2010.
-

**„Každý začátečník, který vstoupí do terénu,  
ruší modely svých předchůdců.“**

**Alessandro Portelli**